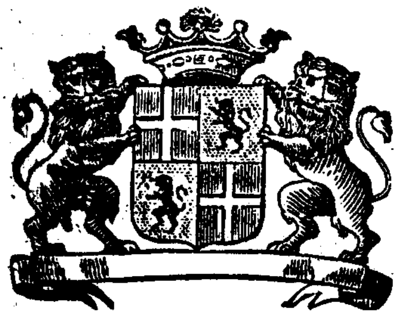
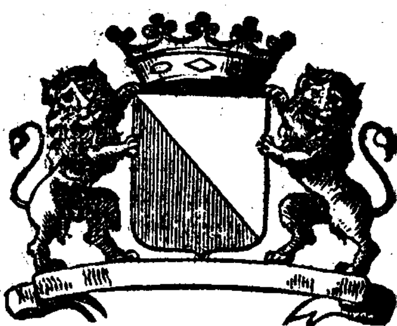
DINGSDAG **Aº. 1857. Nº. 297.** **15 DECEMBER.**

UTRECHTSCHE PROVINCIALE EN STADS-COURANT

Algemeen Advertentie-Blad.

Bij deze COURANT behoort een BIJVOEGSEL.

UTRECHT 15 December.

Spoorwegen.

II.

De schrijver van de *Chemins de fer Neerlandais* noemt het stelsel, 't welk ná vele proeven en eene lange ervaring algemeen als het beste is erkend, 't welk de beste uitkomsten heeft opgeleverd, en de minste zwarigheden aanbiedt, dat van *koncessie* is met waarborging door den Staat van een *minimum* van intrest. Het is sedert 1840 in Frankrijk toegepast maar eerst sedert de laatste vijf jaren op zoo ruime schaal, dat daaraan de groote en snelle uitbreiding der spoorweglinien daar te lande kan worden toegeschreven. Gedurende de laatste drie jaren is hetzelfde stelsel ook bij de koncessiën in andere landen, in Hongarije, Boheme, Rusland, Italië en Spanje aangenomen.

De staat verbindt zich daarbij, om gedurende een zeker aantal jaren, of wel gedurende den ganschen tijd waarover de koncessie loopt, eene vaste jaarlijksche intrest aan het maatschappelijke kapitaal te verzekeren, tot een vast bedrag en onder voorwaarde, dat het genoemde kapitaal zekere som niet zal te boven gaan. Met andere woorden en door cijfers toegelicht verbindt de Staat zich alzoo, om bijv. over een tijdperk van 50 jaren, eene jaarlijksche rente van 3 of 4 ten honderd te voldoen voor een kapitaal van hoogstens 20 millioen, gevorderd voor den aanleg eens spoorwegs van L... naar Z...

In de eerste plaats komt het hierbij derhalve aan op de wetenschappelijk berekende kosten, voor den aanleg van eenen bepaalden weg benoodigd; op die gedurende de werkzaamheden en tot aan de opening voor te schieten; op de vermoedelijke kosten van onderhoud en exploitatie, eindelijk op de vermoedelijke opbrengsten. Naarmate de geprojekteerde lijn meer of minder in het algemeen belang schijnt; naarmate de vermoedelijke uitkomsten meer of minder gunstig kunnen geacht worden, verzekert de regering een hooger of lager *minimum* van intrest aan de geldschieters. Het geldelijk belang van den staat is hier geheel in overeenstemming met het publiek belang. De baan, welker daarstelling voor het publiek van het meeste belang is, zal in den regel ook wel de meeste kansen opleveren, om eenig voordeel af te werpen, en hier zal 's rijks schatkist dus met veiligheid ook de aanzienlijkste intrest kunnen waarborgen. De baan daarentegen, die bijna geene voordeelen belooft, omdat zij van gering algemeen belang is, zal slechts eene geringe of geene intrest verzekering op haar kapitaal erlangen. Het is derhalve een stelsel van te gemoetkoming aan de beste en nuttigste ondernemingen, en waartoe zoude men verder gaan? Laat ons aannemen, dat voor eenige groote, algemeene nuttige hoofdlijnen in ons vaderland berekend werd dat de staat gemiddeld een minimum van intrest van 2½ pCt. van het benoodigde kapitaal verzekerde, zoo zoude men met eene jaarlijksche uitgave van 1 a 2 millioen reeds zeer veel tot stand brengen. Zij zouden een kapitaal van 20 tot 40 millioen guldens voorstellen. Eene dergelijke uitgaaf zoude voor de schatkist met een oog op de groote uitkomsten daarvoor te erlangen niet te bezwarend zijn. Zij zoude genoegzaam zijn, naar onze meening om den bijzonderen ondernemingsgeest aan te prikkelen en in- en buitenlandsche kapitalen zich te doen vereenigen. Welke *risico* toch zouden de eigenlijke geldschieters hierbij loopen? De baan van erkend algemeen belang zoude alzoo immers, buiten de kosten der exploitatie, slechts 2 percent rente behoeven af te werpen om aan de aandeelhouders eene intrest van 4½ ten honderd te bezorgen, gelijkstaande met die in elke solide geldbelegging verkregen.

Wij voor ons zijn overtuigd, dat spoorwegondernemingen, die met eene dergelijke aanmoediging niet in het leven kunnen treden, inderdaad geene nijverheidsondernemingen mogen genoemd worden. Welk industriëel of kapitalist, die zijn kapitaal in de nijverheid wil steken, verwacht ten minste niet 2 ten honderd rente daarvan? Moet meer dan 2½, moet 4 of 5 pct. door den Staat gewaarborgd worden, zoo wordt de zaak eene rijksonderneming, waardoor het Rijk leeningen kan sluiten en den aktiehandel in spoorwegobligatien bij die van andere effekten voegen. Wij verlangen het laatste volstrekt niet, maar vreezen toch, dat het bij ons dien weg heengaat, hoezeer ook de heer *Thorbecke* zelf er tegen gewaarschuwd heeft. Men erkenne het openlijk, er zijn zeer weinigen, zelfs onder onze vertegenwoordigers, die in de mogelijkheid van het tot stand brengen onzer voornaamste lijnen door eene zelfs met premiën aangemoedigde vrije nijverheid gelooven. De Regering gelooft er ook niet aan en neemt reeds voorbereidende maatregelen, om de zaak als Staatszaak te behandelen. Wij rekenen daartoe de inschrijving der bewuste 10 millioen; alsmede die post van *f* 60,000, op de Begrooting voor 1858 gebragt voor kosten tot onderzoek der ontwerpen voor aanleg van spoorwegen. Wij begrijpen toch, dat deze laatste zullen strekken om ook van regeringswege onderzoekingen en opnemingen te doen en daarop welligt plannen te bouwen, als geene plannen van koncessionairissen met goeden grond zijn te onderzoeken. Waar de bijzondere ondernemingsgeest eenig vertrouwen in de zaak stelt, weet zij de kapitalen te verkrijgen, en hare plannen te ontwerpen zonder eenige tusschenkomst der Regering, gelijk het voorbeeld in onze eigene Belgiesch-Hollandsch-Hanoverschen Spoorweg heeft geleerd. Voor grootere ondernemingen moet de Staat iets meer doen. Welke spoorslag hij daaraan het beste en hoofdzakelijk geven kan, trachten wij aan te wijzen en wij verschillen hierin met den schrijver der aangehaalde brochure slechts in zooverre, dat hij de rente garantie van den Staat welligt tot hooger bedrag zoude willen verstrekt zien. Wij volgen hem verder niet in al de bepalingen, die bij het stelsel van rente waarborg in Frankrijk gewoonlijk nog in de dusgenaamde *Cahiers des Charges* worden opgenomen, meestal met het doel, om de geldelijke belangen van den *garant*, van den Staat, nog beter te verzekeren. Sommigen daarvan zouden ook hier met vrucht kunnen worden aangewend, maar zij hangen te naauw met elke onderneming in het bijzonder te zamen, om daaromtrent algemeene regelen aan te nemen. Zij betreffen de vragen of de Staat, na verloop van zeker aantal jaren, van de verstrekte rentelooze voorschotten ook intresten zal erlangen; welk toezigt van Staatswege op de gepriviligeerde maatschappijen zal bestaan, enz. Ten slotte zijn wij het met den schrijver eens, dat de zaak genoegzaam besproken mag geacht worden, en dat het tijd is tot een bepaald besluit te geraken. Wij hopen, dat dit echter met die omzigtigheid zal geschieden, die het gewigt der zaak vordert, en alzoo niet mag leiden tot een aanleg van spoorwegen op grooten schaal, waarvan men vooraf reeds de overtuiging koestert, dat zij nimmer voordeel zullen kunnen afwerpen. Dit nu hangt af hiervan, of bij ons het denkbeeld van *nijverheids-* of van *Staatsonderneming* daarbij ten grondslag ligt. De eerste handelt niet dan met kans op eenige winsten: de laatste kan alles doen, want hare verliezen worden door het publiek gedragen, of wel door de Oost Indische baten gedekt.

— Onder Marseille en Triest zal men nadere berigten vinden uit Engelsch Indië. De opstand blijft zich meer en meer vertoonen en in Oude, dat pas bij 't Engelsch gebied was ingelijfd, is de muiterij niet tot de Cipaijers beperkt, maar tot de bevolking overgeslagen. De beteugeling zal daar dus moeite kosten, en de toestand blijft ook voor *Havelock* en *Outram* vol gevaren. Zelfs de opperbevelhebber sir *C. Campbell* was bijna het offer van onvoorzigtigheid geworden. Niettemin acht men den toestand der Britten telkens beter. Reeds 19,000 man Eng. troepen zijn in Indië aangekomen, en met deze begrootte men de geheele Britsche magt op bijna 90,000 man. Men hoopt daarmede de muiterij weldra krachtig vast te zetten. Reeds spreekt men van voorstellen tot onderwerping van *Mann Singh*, een der hoofden der muiters. — Omtrent de schuld der koningen van Delhi en Oude in den opstand komen vrij ernstige bewijzen. Hun proces is in gang. In Indië doet het leed, dat aan den eersten bij zijn gevangen nemen lijfsbehoud is toegezegd, terwijl men er ook weinig ingenomen is met de parate strafoefening van de beide prinsen, al mogt kapt. *Hodson* hen ook als maatregel van zelfbehoud voor zijne kleine bende hebben moeten doodschieten.

In zake de overbrengst van vrije negers naar de Fransche koloniën was men bevreesd voor moeijelijkheden, omdat Engeland die te zeer bevorderlijk achtte voor het herleven van den slavenhandel, terwijl Frankrijk er nut in zag voor zijne koloniën en voor de beschaving van midden Afrika, als de negers daar later wederkeerden. Deze kwestie zal thans nader op eene konferentie te Londen, door beide magten behandeld en beslist worden.

De Porte blijft op de teruggave van Perim door Engeland aandringen. Lord *Stratford* is intusschen op reis naar Londen.

In de zaak van Denemarken heeft de Czaar eene cirkulaire aan het hof van Denemarken gerigt, om dat zeer tot inschikkelijkheid jegens den Bond te bewegen, daar de Bond zoo gematigd in deze zaak handelt. Te Berlijn moet men met den goeden raad van Rusland niet zeer zijn ingenomen, en er de bedoeling in zien Ruslands invloed in Duitschland te hervestigen.

Te Turijn zijn de kamers den 14. Dec. met luister door den Koning geopend. De Belgische kamers komen heden zonder plegtigheid bijeen.

Onze Eerste Kamer neemt achtereenvolgens eenige wetsontwerpen aan. — Onder 't binnenland zal men opgave vinden van de plannen van den tegenwoordigen minister van oorlog, zooals hij die in 1848 omtrent ons leger openbaarde. Wij verwijzen den lezer er heen.

— Naar men verneemt, heeft Z. M. de koning den heer kol. *van Meurs*, dezer dage benoemd tot minister van Oorlog, den rang verleend van generaal-majoor.

:— De gewone audientiën van de Ministers van Financiën en van Marine zullen op Donderdag 17 en Vrijdag 18 Dec. e. k. geene plaats hebben.

— Er zijn bij het departem. van Marine berigten ontvangen van den kapit.-luit. t. z. *B. H. Staring*, kommanderende Zr. Ms. stoomschip Gedeh, en van den luit. t. z. 1. kl. *A. J. Kroeff*, kommanderende Zr. Ms. schroefstoomschip Soembing.

Eerstgemelde bodem was den 1. Nov. jl. ter reede Rio-Janeiro aangekomen, na den 1. Okt. te voren St. George d'Elmina (Kust van Guinea) te hebben verlaten. De gemelde bevelhebber had het voornemen den 12. Nov. daaraanvolgende de reis naar Batavia voort te zetten.

Zr. Ms. schroefstoomschip Soembing is den 23. Nov. jl. te St. Cruz op Teneriffe aangekomen en heeft den 26. dier maand de reis naar Batavia vervolgd.

Aan boord der beide schepen was alles wel. (*St. Ct.*)

---

*— Uit N. Diep schrijft men van gister: „Het aan 's Rijks werf te Amsterdam nieuw gebouwde korvet met stoomvermogen de Citadel van Antwerpen, kommt. *W. A. de Gelder*, is gister hier gebragt, om verder te worden opgetuigd en uitgerust. In het begin van de volgende maand wordt deze boot in dienst gesteld. Daarna zal de Evertsen in dienst komen."

:— In 1848 werd door de heeren *C. T. van Meurs*, majoor bij den staf der artillerie, en *W. N. Rose*, gewezen kapit.-ingen., architekt der stad Rotterdam, eene proeve uitgegeven eener organisatie der landmagt, berustende op eene algemeene volkswapening. Daar de heer *van Meurs* thans benoemd is tot Minister van Oorlog, achten wij het niet onbelangrijk mede te deelen, wat de hoofdgedachte van dien heer is ten aanzien van ons defensiewezen, voor wat betreft de organisatie der landmagt. Z. i. moeten we een krachtig en goed geordend leger hebben, voorzien van een behoorlijk en doelmatig materiëel. Het materiëel daarentegen en de vestingen zijn slechts stoffelijke en blijvende zaken, die dus als middel in geene vergelijking bij het leger komen. Om te bereiken: 1°. het sterkst mogelijke leger in tijd van oorlog; en 2°. de minst kostbare en toch doeltreffende inrigting in tijd van vrede, wenschten de schrijvers het leger te doen bestaan alleen uit [illegible] troepen en schutterij, met *geheele afschaffing* [illegible] Als grondslag hunner beschouwingen en [illegible] hebben de schrijvers de bevolking van [illegible] als basis aangenomen; daarop redenerende komen zij tot de slotsom, dat men op eene bevolking van 2.663,70 inw.,

Limburg niet medegerekend, 370.000 man heeft, allen bekwaam en dienstpligtig. Deze zouden in drie bans verdeeld worden, als: 1e ban van 20 tot 30 jaren, 150,000 man; 2e ban van 30 tot 40 jaren, 120,000 man; en 3e ban, van 40 tot 50 jaren, 100,000 man. Onder de 150,000 man van den eersten ban is ook het staande leger, ruim 19000 man sterk, begrepen. Men zou alzoo een nationaal leger verkrijgen, voldoende aan het vereischte: dat het leger uit een behoorlijk aantal manschappen moet bestaan. Volgens hun plan, zouden zooveel mogelijk, de personen, die zij rangschikken onder »het denkende en bevel voerende gedeelte," in tijd van vrede moeten worden behouden; en van »het handelende en gehoorzamende gedeelte" slechts zoo veel, als volstrekt noodzakelijk is. Ook verklaren zich de schrijvers tegen de vrijstelling van gehuwden. Vervolgens gaan zij over tot het mededeelen van hun plan ter verdeeling van den 1. ban (mannen van 20 tot 30 jaren, 150,000 man sterk), namelijk in oorlogstijd: 35 regementen infanterie, officieren niet medegerekend, 109.900 man, 672 paarden; 8 regementen kavallerie, 4,921 man, 4,168 p.; 3 reg. veld- en vesting-art., 1125 m., 1.538 p.; 1 reg. rijdende artill., 1,341 m., 1335 p.; 1 korps of divisie pontonniers 300 m.; 4 kompagniën artillerie, transporttrein, 300 m., 1472 p.; 4 kompagniën transporttrein 800 m., 1436 p.; 2 bataillons genietroepen 1810 m.; 5 kompagniën bakkers, ambulance-soldaten, enz., 800 m.; te zamen 131.697 manschappen, en 10671 paarden. Wanneer men nu van 150.000 manschappen, het getal 131.697 aftrekt, zoo blijven er 18.303 man over in de depôts, gereed tot het vervangen van zieken, enz. — Het staande leger zal daarentegen in vredestijd alleen bestaan uit: 4 regementen infanterie van 4 batt. elk van 5 kompagnien, en 1 depot-kompagnie 10,196 man; 3 regementen kavallerie, elk van 6 eskadrons en 1 depot-eskadron, 2892 m.; 2412 paarden; 3 regementen artillerie, gevende 12 veldkompagnien en 33 vestingkompagnien 4605 m., 390 p.; 1 regement rijdende artillerie van 5 kompagnien, 605 m., 362 p.; 1 divisie pontonniers, 135 m.; 1 bataillon mineurs en sapeurs 607 m.; te zamen 19,041 manschappen en 3164 paarden. Dit staande leger zou in vredestijd kosten: wapen der infanterie, staf en korpsen *f* 2.305.055.40, id. der kavallerie *f* 1.423.558.02½; id. der artillerie *f* 1815.330,10; id. der genie, *f* 334.019.97½; te zamen *f* 5.877.962.50. (Volgens de begrooting van het departement van Oorlog, dienst 1858, worden de kosten geraamd: voor de infanterie op *f* 4.129.440.44; kavalerie *f* 1.684.071.00½; artillerie *f* 1.478.898.94½; genie *f* 276.717.05; te zamen *f* 7.569.127.44).

Wij zullen in een vervolg, de hoofdtrekken der beschouwingen van de schrijvers mededeelen omtrent *de schutterij* enz.

— Men verwacht voor het einde van dit jaar nog vele benoemingen van verschillende departementen van algemeen bestuur uitgaande. Zoo ziet men te gemoet de herbenoemingen of nieuwe benoemingen van een groot deel der burgemeesters in een aantal gemeenten van het rijk, ter vervulling der plaatsen van hen, die met 1 Jan. aanst. als zoodanig moeten aftreden. Al verder verwacht men de benoemingen van provinciale inspekteurs voor het onderwijs en van de schoolopzieners. Ook spreekt men van eene promotie bij het leger, als een gevolg van de benoemingen, die in den laatsten tijd in de hoogere en lagere rangen zijn gedaan.

— Ten gevolge van het uiteengaan der Tweede Kamer van de Staten-Generaal tot 2 Febr. aanst., kan de ratifikatie van het verdrag van handel en scheepvaart met België, die den 1 Febr. moest plaats hebben, niet geschieden, en zal dus die termijn met wederzijdsch goedvinden van partijen andermaal moeten worden verlengd.

— Bij de Tweede Kamer, welke hare bijeenkomsten tot in Februarij heeft verdaagd, zijn 21 ontwerpen aanhangig gebleven, te weten: de voordragten, betreffende 1. het veilig verkeer op de spoorwegen (onderzocht); 2. de benoembaarheid van vreemdelingen tot landsbedieningen (eindverslag uitgebragt); 3. zamenstelling der regterlijke magt (voorloopig verslag); 4. de nationale militie (onderzocht); 5. de wijziging der gemeentewet voor pl. belastingen (komt na het reces in beraadslaging); 6. de uitoefening der geneeskunst (onderzocht); 7. de afschaffing der slavernij (onderzocht); 8. den aanleg van spoorwegen (voorloopig verslag); 9. de belasting op het personeel (komt na het reces in behandeling); 10. het regt [illegible]koessie (idem); 11. de wijziging van den akcijns [illegible] gedistilleerd (idem): 12. de wijziging der wet [illegible] de burgerlijke pensioenen (voorloopig verslag); 1[illegible] de overeenkomst met Utrecht (onderzocht); 14. [illegible] zamenstelling en bevoegdheid van den raad van state (onderzocht); 15. de bezuiniging ten aanzien van het hoog militair geregtshof (onderzocht); [illegible] aanvulling der wet op de mil. pensioenen (on[illegible]) 17. de wijziging betreffende pensioenen der [illegible]n (onderzocht): 18. de gedeeltelijke goedkeuri[illegible]n het handelsverdrag met België (on[illegible]) het tarief der in- en uitgaande regten (onderzocht); 20. het voorstel nopens de afschaffing van den akzijns van het geslagt (komt na het reces in behandeling); 21. het voorstel van den heer *Sloet*, betreffende de tienden (aan een nader onderzoek onderworpen).

— Naar het voorbeeld door eene vereeniging van gemeente-sekretarissen in de provincie Utrecht gegeven, en op de deswege door die vereeniging gedane uitnoodiging is in den laatsten tijd door zeer vele gemeente-sekretarissen bij rekwest aan den koning verzocht, om boven hunne jaarwedde, uit 's rijks kas eene toelage te mogen erlangen, voor de menigvuldige werkzaamheden door hen in het belang van het rijk verrigt wordende.

Naar men verneemt is aan de adressanten het gelijkluidend antwoord gegeven, dat de gemeentewet zich tegen de inwilliging van dat verzoek verzet, op grond, dat die wet in art. 104 voorschrijft, dat de jaarwedde van den sekretaris door gedeputeerde Staten onder goedkeuring des konings wordt vastgesteld; en in art. 205*a*, dat die jaarwedde uit de begrooting der gemeente moet voldaan worden. *N. R. C.*

— In de Maatschappij *Felix Meritis*, afdeeling Natuurkunde, te Amsterdam, zal heden avond de heer *A. W. M. van Hasselt*, van Utrecht, eene voordragt houden over het gebruik van pijlvergiften en vergiftigde pijlen, ook in onze overzeesche bezittingen.

— De letterkundige afdeeling der Kon. Akademie van Wetenschappen hield gister hare gewone maandelijksche vergadering.

De sekretaris gaf kennis van de ontvangst eens briefs van den minister van Binnenl. Zaken, waarin is medegedeeld, dat de koning voor 1857 *f* 1000 heeft aangewezen en voor 1858 gelijk bedrag, ten behoeve der philologiesche zending naar Spanje.

Door den Voorz., den heer *J. v. Hall*, wordt de aandacht gevestigd op een prospektus van een werk, dat onder den titel: *Histoire de la Numismatique des Pays Bas sous le règne du Louis Roi Napoléon*, door den heer *Nahuys*, te Utrecht, uit te geven.

De heer *Leemans* gaf berigt, dat de heer *Enschedé* te Haarlem zijne penning-verzameling ter beschikking had gesteld voor het numismatiesche werk, door de akademie uit te geven.

De heer *Sloet* deelt mede, dat de redakteur der *Revue numismatique* zijn tijdschrift voor het opnemen der oproepingen openstelt.

Na eenige woordenwisseling zijn tot leden der komm. van toezigt over de philologiesche zending naar Spanje benoemd de HH. *Bake*, *Karsten*, *Bakhuizen v. d. Brink* en *Delprat*.

De heer *v. d. Bergh* vraagt, of de akademie van tijd tot tijd berigt omtrent het verrigte in Spanje zal ontvangen, hetgeen door den heer *Bake* toestemmend wordt beantwoord.

Op eene vraag van den heer *de Vries* wordt medegedeeld, dat de HH. *Halbertsma* en *v. Herwerden* met de zending naar Spanje zijn belast.

De heer *Bakhuizen v. d. Brink* brengt rapport uit nanens de komm. *ad hoc*, betreffende de uitgave van een Nieuw Nederl. Charterboek. Hij stelt namens de kommissie voor: dat besloten zal worden tot eene nieuwe uitgave van een Nieuw groot Nederl. Charterboek (Holland, Zeeland en Friesland); te beginnen met het jaar 1000 tot aan *Maria van Bourgondië*, eindigende dus met 1428 of 1430; hij geeft op, wat in dat werk behoort te worden opgenomen, wat weggelaten, en verlangt tevens dat de akademie zal trachten de stukken, welke ontbreken mogten, te verkrijgen en een of meer redakteurs voor het werk zal benoemen. Hierover ontstaat eene woordenwisseling, waaraan deelnemen de HH.: *Nijhoff*, *de Vries*, *Bakhuizen*, *v. d. Brink*, *Sloet*, *Jansen*, *v. d. Bergh*, *Brill*, *v. Lennep*, *Koenen* en *v. Hall*, waarna besloten is, in verband met het voorstel van den heer *Nijhoff*, om ook de Charters van het Boven- en Nedersticht in het nieuwe charterboek op te nemen, het rapport te drukken, aan de leden rond te deelen en in eene volgende vergad. te behandelen. Op voorstel van den heer *Bakhuizen v. d. Brink* is besloten, aan het Prov. Utrechtsch genootschap, in antwoord op zijn brief van 8 Okt. 1857, mededeeling te doen van de gevoerde diskussie.

De heer *de Vries* brengt rapport uit over de oude Holl. rekening van de abdij te Egmond, door den heer *Bakhuizen v. d. Brink* in de akademie ter tafel gebragt; hij bepaalt zich tot de taalkundige waarde van dit stuk. De konklusie van het rapport is goedgekeurd, Na eenige gedachtenwisseling is besloten de rapporten in de verslagen en medeelingen op te nemen en aan den heer *Bakhuizen v. d. Brink* over te laten het uitgeven der rekening, zoo als hij dat zal meenen te behooren.

Daarna is de vergadering gescheiden.

— De leerlingen der drie hoogste klassen van het stedelijk gymnasium te Amsterdam hebben zich eergisteren aan dat gebouw vereenigd en den beminden konrektor, den heer *J. G. Hulleman*, vóór diens vertrek naar Leiden, waar hij als hoogleeraar is beroepen, een geschenk tot bewijs van dankbaarheid aangeboden.

— De uit Leeuwarden voortvlugtige *Salomon Ja[illegible]kob*, die met *f* 5000 van zijn patroon was wegge[illegible]loopen is aan 't Nieuwediep gearresteerd, toen hij op de Engelsche boot wilde gaan.

— In de kerk te Reenen vertoonen zich zoo zorgwekkende verzakkingen, barsten, enz. in pilaren en gewelven, dat men besloten heeft de godsdienst-oefeningen voorloopig in andere gebouwen te houden. Op enkele andere plaatsen, ook in dezen omtrek, heeft men iets dergelijks waargenomen. *Hb.*

— Het treurig berigt der verzending eener Fran[illegible]sche goevernante heeft zoowel in Engeland als [illegible] Frankrijk veel indruk gemaakt. De prokureur de[illegible] keizers doet ernstig onderzoek naar de zaak. [illegible] overledene leed aan zenuwkoorts.

— De Engelsche bark Waterloo, kapt. *Bar[illegible]* van Bombay naar Bremen, is bij Texel gestrand [illegible] zal weg zijn, doch het volk is gered en te Cuxhaven aangebragt.

TEXEL 13 December. Gearriveerd Anna, kap[illegible] *Bos*, van Suriname.

BROUWERSHAVEN 13 Dec. Binnengekomen Kri[illegible]pen aan de Lek, kapt. *W. Ouwehand*, van Bata[illegible]

WATERHOOGTE.

Arnhem, 14 *Dec.* 0.20 El; + AP. 7.15. Gew. 6[illegible]
Keulen, 13 » 2 v. 11 d. (3 v. 2 d. Rijnl.)
Gew. 3½ duim. Rijnl.

Oost-Indiën

— Gister hebben wij de Oost-Indiesche bla[illegible] ontvangen, welker berigten loopen tot den 24. O[illegible]tober. Men vindt daarin het volgende:

Ten vervolge op het door ons onlangs, on[illegible] dagteekening van 30 Sept., gegeven uitgebr[illegible] berigt nopens de expeditie naar Timor, kan wor[illegible] vermeld, dat het door den kommandant der ex[illegible]ditie naar Lidak bestemde gedeelte der troepen, [illegible] 21. Sept. ll. te Atapoepoe aankwam. Den 23. w[illegible] naar het verblijf van den radja opgerukt, welke pla[illegible] den 25. bereikt werd, na zeer vermoeijende marsch[illegible] door soms digt begroeid en langs een steil terre[illegible] vanwaar de vijand niet ophield de expeditie te [illegible] schieten, doch telkens terug gedreven werd.

Den 25. had er een scherp gevecht plaats, wa[illegible]bij niet alleen aan den vijand veel afbreuk ged[illegible] werd, maar ook van onze zijde verscheidene offici[illegible] en manschappen sneuvelden en gewond werden.

Na deze tuchtiging van den vijand werd in [illegible] morgen van den 26. de terugmarsch ondernomen.

Gesneuveld zijn 2 Javaansche militairen en [illegible] bediende van een der officieren.

Gewond zijn: de kapit. *Hamers* aan de boven[illegible] en aan het linkerbeen; de luit. *van Cattenburch* [illegible] het linker schouderblad, en 24 soldaten.

De resident van Timor, die de expeditie ver[illegible]zelde, keerde den 28. Sept. met den kolonel, ko[illegible]mandant der expeditie, en den staf te Koepang terug.

Banka. — Op den 13. Sept. kwam ter reede [illegible] Muntok aan het mailstoomschip Koningin d[illegible] Nederlanden, met het berigt, dat op de Kara[illegible] brom-brom in de nabijheid dier hoofdplaats w[illegible] vastgeraakt H. Britt. M. kanonneerboot Algeri[illegible]

Onmiddelijk werd door het bestuur eene kruisbo[illegible] naar genoemde plaats gezonden, terwijl Z. Ms. oo[illegible]logstoomschip Montrado, onder de bevelen van [illegible] luit. t. z. 1. kl. *J. Andrae*, bestemd naar Palemba[illegible] de reede van Muntok verliet en zich mede naar [illegible] plaats begaf waar de Algerine gestrand was.

Na van hare ankers, kettingen, steenkolen en[illegible] zijn geligt, geraakte de boot in den nacht [illegible] den 13. op den 14. Sept. weder vlot, en anker[illegible] vervolgens ter reede Muntok, zonder ander verlie[illegible] dan steenkolen.

Na kolen te hebben ingenomen, heeft de Algerine hare reis onmiddelijk naar Singapore voort[illegible]gezet.

Sumatra's Westkust. Padang. — Op den 1. dez[illegible] zijn alhier op publieke veiling voor goevernement[illegible] rekening van de hand gezet 40,000 pikols koffij, die hebben gerendeerd eene som van *f* 1,432,455,15 of gemiddeld ruim *f* 35,$^{97}/_{120}$ per pikol.

Wester Afdeeling van Borneo. — De berigten over de maand Sept. behelzen o. a. het volgende:

Te Seminis (Sambas) stond de mijnarbeid sedert verscheidene dagen stil ten gevolge van de droogte.

In de geheele residentie heerscht eene gewenschte rust en de gezondheidstoestand der bevolking is, met uitzondering der afdeeling Sambas, alwaar veel koortsen heerschen, over het algemeen goed.

Zitting van de Eerste Kamer der Staten-Generaal.

In de gister gehouden zitting van de Eerste Kamer der Staten-Generaal, zijn aangenomen de volgende wetsontwerpen: 1. dat tot wijziging van hoofdstuk vier der Staatsbegrooting over 1856; 2. die tot naturalisatie; 3. die tot bekrachtiging van provinciale belastingen; 4. dat tot vaststelling der [illegible] grooting der kosten van den arbeid der gevangen[illegible]

voor 1858 en 5. dat tot vaststelling van de begrooting der kosten van de landsdrukkerij voor 1858.

De diskussie over het ontwerp ter voorziening in de behoeften der Haarlemmermeer is bepaald op Woensdag e. k.

Bij de behandeling van het ontwerp betreffende den arbeid der gevangenen, heeft de minister van Justitie, naar aanleiding van den dienaangaande in eene der afdeelingen geuiten wensch, verklaard, dat de regering groot belang stelt in al de pogingen der inrigtingen, welke zich het verplegen en teregtbrengen van havelooze en verwaarloosde kinderen ten doel stellen; maar dat zij het betwijfelt, of het raadzaam is, zelve een werkzaam deel daaraan te nemen.

RUSLAND.

PETERSBURG, 5 December.

Veel Poolsche ballingen zijn geamnestieerd en in hun vaderland teruggekomen. De Volhijnische grondeigenaar *Sanguschko*, wiens vorstelijke titels in 1831 hem werden ontnomen, heeft deze thans van den keizer terug ontvangen.

Op voordragt van den stadhouder van den Kaukasus, heeft de keizer den aan bouw van de havenstad Petrowsk aan den noorder oever van de Kaspische zee, benevens de vesting van gelijken naam, goedgekeurd.

De vermoorde prins *Alex. Gagarin*, goeverneur-generaal van Imeritiën, is den 9 Nov. met grooten luister te Koutaïs bijgezet in de nieuwe kapel, waarvan hij den eersten steen gelegd had. Zijn moordenaar, prins van Swanatiën en ridmeester der garde *Dadisch-Kilian*, is door den krijgsraad ter dood veroordeeld en gefusilleerd geworden. Hij was door *Gagarin* over zijne wreedheid bestraft, en, daardoor in toorn ontstoken, had hij niet alleen zijn straffer, den goeverneur-generaal, maar ook diens sekretaris, den heer *Illin*, en den officier *Ardischulli* vermoord, en een der bedienden van den prins, den *Kliroff*, doodelijk gewond.

ITALIE.

TURIJN, 11 December.

De grootvorstin *Helena* van Rusland is den 9 Dec. van hier naar Genua vertrokken, alwaar zij zich aan boord heeft begeven van de Mon-Zambano, welke stoomboot de koning ter harer beschikking heeft gesteld; zij heeft den nacht aan boord doorgebragt. Gisteren is die boot naar Civita Vecchia vertrokken.

Het bezoek van de grootvorstin *Helena* bij koning Victor *Emmanuel* is een nieuw bewijs van de vriendschappelijke verstandhouding tusschen Rusland en Sardinië.

Den 10 Dec. 1746 werden de Oostenrijkers uit Genua verdreven. Sedert 1848 is die verjaardag godsdienstig gevierd. Dit jaar had men het gerucht verspreid, dat men op dien verjaardag eene demonstratie zou doen. In de kerk werd dien verjaardag als gewoonlijk in stilte herdacht, doch des namiddags te drie kwamen eenige duizenden menschen bijeen en trokken naar het verblijf van den Oostenrijkschen konsul, alwaar men eenige kreeten hoorde aanheffen. Doch een detachement militairen was spoedig bij de hand, dat de menigte uiteen dreef.

TURIJN, 14 December.

Heden is de wetgevende vergadering geopend. In de troonrede drukt de koning den wensch uit, dat de kamer hem door eene loyale medewerking zal ondersteunen in de toepassing der liberale beginselen, als de grondslagen der nationale politiek. Uit eene zinsnede der troonrede blijkt, dat de diplomatieke betrekkingen met Oostenrijk nog niet hersteld zijn, doch dat daardoor de burgerlijke en handelsbetrekkingen niet lijden.

DUITSCHLAND.

WEENEN, 13 December.

Per telegraaf heeft men hier het berigt, dat de Engelsche gezant te Konstantinopel, lord *Redcliffe*, den 12. Dec. met eene paketboot naar Triest was vertrokken. De lord wordt heden alhier verwacht, alvorens hij naar Londen zal vertrekken.

— 14 *Dec.* Met. 5 pCt. 80; Nat. $82^{7}/_{8}$; Bank. 972; Credit Anst. $194^{3}/_{4}$; Noord-Bahn akt. $173^{1}/_{2}$; O.-Kr. Spoorw. akt. $280^{1}/_{4}$; Saltzb. Sp. akt. $100^{1}/_{8}$; Lomb.-Ven. $98^{1}/_{2}$; W. op Lond. 10.35; Z. $8^{3}/_{4}$; G. $10^{3}/_{4}$.

TRIEST, 12 December.

Gisteren is alhier het stoomschip Calcutta van Alexandria aangekomen. Het brengt berigt, dat de generaal *Grant* den 8 Nov. nog te Alumbagh was, wachtende op de aankomst van den opperbevelhebber sir *Colin Campbell* met versterking, om Lucknow te ontzetten. Men meende, dat de opstandelingen aldaar door *Nana Sahib* in persoon werden aangevoerd.

Een der zonen van den koning van Delhi, die onder de bewaring van een wacht met een burger-officier aan het hoofd, was gelaten, is ontkomen, tot groote spijt der Engelschen. De groote stad Delhi is na het bombardement en de bestorming grootendeels in puin veranderd. Zij zal geheel ontmanteld worden.

Uit China verneemt men, van den 30 Okt., dat de gezanten van Frankrijk en Engeland zich op dien tijd nog te Hong-Kong bevonden. Het stoomschip Imperador was de rivier van Kanton opgestoomd. De expeditie naar het Noorden was opgegeven, doch Kanton zou in de eerste dagen van Dec. worden beschoten en aangetast.

HAMBURG, 13 December.

De vergadering der erfgeregtigde burgers heeft zich gisteren vereenigd met het voorstel van den Senaat, om de door Oostenrijk geleende tien millioen mark banko niet aan de kas van diskontering ter hand te stellen, maar aan eene kommissie van vertrouwde mannen, om eenige der grootste en invloedrijkste handelshuizen bij te staan, welke zich in verlegenheid bevinden en welker val het algemeen welzijn op de ernstigste wijze in gevaar zou brengen, alsmede om den gemeenteraad tot het leenen eener som van vijf millioen, voor de behoeften der diskonteringkas, te magtigen.

ENGELAND.

LONDEN, 13 December.

In het Hoogerhuis is met aandrang de aandacht der ministers gevestigd, op de overeenkomsten door de Fransche regeringen met enkele handelshuizen gesloten, omtrent het overvoeren van vrije negers naar de Fransche koloniën. Zulk een plan, reeds vroeger door Engeland beproefd, was in de uitvoering toen gebleken, geheel ondoeltreffend te wezen; het kon slechts strekken, om den slavenhandel te doen herleven, hoe gerustsstellend Frankrijks verklaringen te dien opzigte ook waren.

In het Lagerhuis is lord *Palmerston* op nieuw moeten terugkomen op het niet verzenden van troepen over de Suez-landengte, en heeft hij betoogd, dat die te veel bezwaren opleverde en buitendien met de eer van Engeland streed, dat als beheerscheres ter zee, die verzending tot de fnuiking van een opstand op zijn gebied niet over land mogt doen plaats hebben. — De aanneming der indemniteits-bill is geschied, na de verwerping van het voorstel van den heer *Disraeli* met 295 tegen 117 stemmen, dat het Parlement zich voldoende ingelicht zou verklaren en er dus geene kommissie zou worden benoemd tot onderzoek van het Bank-Charter van 1844.

In het huis der lords is de indemniteits-bill ten derde male gelezen, waarop de vergadering opgeheven werd.

Onze bladen deelen de volgende tijdingen uit Southampton mede: „De Ariel is met een mail van Amerika en met berigten van Nieuw-York tot den 22. Nov. aangekomen. De gen. *Walker* had eene bijeenkomst met den president gehad over de zaak van Kansas, die eene dreigende houding heeft aangenomen. Te Nieuw-York had eene verbazende groote volksvereeniging van demokraten plaats gehad. De heer *Wood* had eene rede gehouden. Uit het noorden van Mexiko schrijft men, dat het federale goevernement een korps troepen naar de grenzen had gezonden, om de woelingen aldaar te beteugelen. Het weder was te Nieuw-York buitengewoon zacht. In de binnenlanden was de suiker-oogst niet overvloedig. De katoenvelden in Texas hebben door de geweldige stormen groote schade geleden. De markt te Nieuw-York was den 27. Nov. niet ongunstig; de katoen was $^{1}/_{2}$ cent per pond gestegen; het meel was geldig en de verkoop eindigde in verhoogden prijs. De prijs van het koren had zich ook verbeterd. De koffij zonder verandering. Te Nieuw Orleans was het katoen zonder verandering en ging langzaam van de hand. Te Mobile was het katoen rijzende.

— 14 *Dec.* Gec. $91^{1}/_{2}$; Sp. $1^{1}/_{4}$ pCt. 25; Rusl. 5 pCt. 104; $4^{1}/_{2}$ pCt. 96; Holl. 4 pCt. 96; $2^{1}/_{2}$ pCt. $62^{1}/_{2}$; Peru $4^{1}/_{2}$ pCt. 75; Sard. 5 pCt. $85^{1}/_{2}$; Mex. $18^{3}/_{4}$.

FRANKRIJK.

PARIJS, 13 December.

Eene zaak die ligt aanleiding had kunnen geven tot een geschil met onzen overzeeschen bondgenoot, is gelukkig door een nota van onzen minister van buitenlandsche zaken weder op een effen terrein gebragt, — wij bedoelen den invoer in onze koloniën van vrije negers, waartegen van de zijde der Engelsche regering bedenkingen en moeijelijkheden waren gerezen. Om de kwestie nader tot helderheid te brengen, zal binnen kort te Londen eene konferentie gehouden worden.

Buitenlandsch nieuws is er overigens niet; ook het binnenlandsche is van luttele beteekenis; eenige opgaven omtrent de begrooting dezer stad zullen dus bij de schaarschheid van nieuws den lezer niet ongevallig zijn, daar zij eenig nader inzigt verschaffen in de administratie van een der middelpunten der beschaving. De gewone uitgaven bedragen 41, de buitengewone 14 millioen frs., ongerekend de stedelijke schuld, waarvoor 16 millioen rente betaald wordt. De uitgaven voor de burgerwacht bedragen 2,500,000 frs.; godsdienstoefening en onderhoud der kerken 245,000 frs.; subsidie aan liefdadige instellingen, 7 millioen; onderhoud der straten, ongerekend de trottoirs, 3 millioen frs.; onderhoud der wandelingen, 1,200,000, waarvan alleen voor het Bosch van Boulogne 500,000 frs., enz.

De prefekt schat, in zijn rapport omtrent de noodzakelijkheid der vereeniging van de 20 gemeenten om Parijs met de stad zelve o. a., dat de steeds toenemende ontvangsten der stad in 1858 meer dan 72 millioen zullen zijn. De akzijnsen alleen zullen 46 millioen opbrengen. De stad bevat 40 groote markten, eene inkomst opleverende van bijna 1,500,000 franken. De openbare rijtuigen brengen ook veel op. De algemeene maatschappij der omnibussen betaalt jaarlijks 640,000 franken voor de cirkulatie van 350 rijtuigen en 1000 franken voor elken omnibus daarenboven, zonder nog te rekenen de omnibussen voor de spoorwegen, welke alleen meer dan 60,000 fr. opleveren. Elke fiacre betaalt één fr. daags, en er zijn er 3000.

MARSEILLE, 12 December.

De paketboot Valetta heeft berigten van Shanghai van den 23 Okt., van Hong Kong van den 30 Okt., van Calcutta van den 9. Nov., van Andras van 14, van Bombay van 17 Nov.; van Alexandrina 5 Dec. en van Malta van den 9 Dec. De toestand was, volgens die berigten, niet zeer gunstig; over het algemeen waren de kontanten schaarsch, het diskonto was 9 à 12 pCt. De obligatiën waren dalende. Op de Fransche plaatsen in Indië was het op den 6. Nov. beter en rustiger.

De *Bombay Times* deelt berigten uit Bombaij mede van den 17. Nov.; volgens deze, heeft de generaal *Campbell*, in zijnen marsch op Cawnpore zich onvoorzigtiglijk te veel vooruit gewaagd, en is daardoor bijna gevangen geraakt; hij is alleen gered door de snelheid van zijn paard, waarmede hij meer dan 3 uren in vollen galop heeft afgelegd.

Voor Lucknow had men vele verliezen te betreuren in de aldaar plaats gehad hebbende gevechten. De generaal *Copper*, die de artillerie kommandeerde, was gesneuveld, en onder de gewonden telde men den generaal *Outram*, den kolonel *Tytler* en den kapitein *Havelock*. Men verneemt, dat Lucknow door 50,000 man opstandelingen wordt belegerd.

Eene Eng. kolonne van 250 man was door 5000 man Rohillas overvallen en teruggedreven, waarbij de helft der kolonne was gedood.

De opstandelingen, die den 8. Nov. Mehidpure hebben aangevallen, waren zegevierende; zij hebben veel geschut veroverd, de kantonnementen verbrand, vele officieren gedood en de getrouw geblevene troepen verdreven.

De opstandelingen te Rohilcund waren op nieuw naar Nyneta opgetrokken, maar op de nadering der kleine uitgerukte bezetting gevlugt.

De Nizam ruiterij, onder majoor *Orr*, had de achterhoede der opstandelingen op 12 Nov. bij Barrarowal aangetast en al het geschut en de mondbehoeften heroverd, welke uit Mehedpore medegevoerd waren, benevens twee door hen medegebragte kanonnen. Bij die gelegenheid waren 100 muitelingen gedood en 74 gevangen genomen.

Brigadier *Showers* heeft verscheidene plaatsen ten zuidwesten van Delhi bemagtigd, benevens £ 70,000. In het noorden bewaart generaal *van Coertlandt* de rust, en ten oosten van Oude behaalden de Nepaulezen twee overwinningen op de muiters. Die van Dinapore en Gwalior waren op marsch naar Oude.

Volgens de *Bombaij Times* vernam men telkens van nieuwe opstanden, in streken, die men in rust waande. De rijkste inlandsche bankier van Benares is opgehangen, omdat hij de opstandelingen begunstigde. Hij had te vergeefs een losprijs van 4 laks ropijen (een millioen franks) aangeboden.

Het dagblad *the Englishman*, van Calcutta, deelt eene opgave mede van de uit Engeland aangekomen troepen tot den 8 Nov., volgens welke opgave dit getal reeds 19,000 man bedroeg. Men zal weldra eene magt van 90,000 man bijeen hebben.

In het zuiden van Oude blijft de opstand zich verspreiden en neemt zelfs de bevolking er deel aan.

BELGIE.

BRUSSEL, 13 December.

De minister van Binnenl. Zaken, de heer *Ch. Rogier*, heeft aan de nieuw verkozen leden der Kamer eene cirkulaire doen toekomen, waarin gemeld wordt dat de beide Kamers, overeenkomstig het Koninkl. besl. van 12. Nov. jl., aanstaanden Dingsdag zullen bijeenkomen. Die bijeenkomst zal zonder formaliteiten plaats hebben.

Bij gelegenheid van de mededeeling aan de Kamers van de zwangerschap van de hertogin *van Braband* zal de Kamer geen votum van vertrouwen aan het kabinet rigten, maar alleen een nieuw getuigenis van eerbied en liefde voor het hoofd van den Staat.

Dat tot de verkiezing algemeen is medegewerkt blijkt uit de opgaaf, dat van 88,000 kiezers bij 76,000 hunne stem hebben uitgebragt. De heer [illegible] dubbel gekozen, zal de verkiezing van [illegible] aannemen. Te Brussel zal dus eene herkiezing plaats hebben. De bekende advokaat *Defré* zal dus weêr op het tapijt komen.

ADVERTENTIEN

*** Bevallen van een *ZOON*, Vrouwe C. J. H. VAN EELDE, geboren VAN RAPPARD.

Utrecht, 13 December 1857.

*** Voorspoedig bevallen van eene *DOCHTER*, de Hoog WelGeb. Vrouwe Baronesse VON DEM BUSSCHE-IPPENBURG, gen. KESSELL, geb. VON ARNIM.

Huis te Linschoten, 14 Dec. 1857.

Eenige kennisgeving.

*** Zeer voorspoedig bevallen van eene *DOCHTER*, G. VAN DER WEIJDEN, geliefde Echtgenoot van

Utrecht, 15 Dec. 1857. H. N. DE VOS.

Eenige kennisgeving.

*** Op den 14. December 1857 overleed ten mijnen huize, in den ouderdom van 60 jaren, JOHANNA SOPHIA HIJLIGENBERG, welke mij ruim 22 jaren met de grootste liefde, zorg en trouw gediend heeft. G. S. VAN GOUDOEVER.

*** Gevoelig voor de vele bewijzen van deelneming, ontvangen bij het overlijden van onzen geliefden Echtgenoot en Oom, den Heere PAULUS VAN DEN BERG, betuigen wij langs deze thans gebruikelijke wijze, aan allen onzen opregten dank.

Utrecht, Wed. P. VAN DEN BERG,
15 Dec. 1857. geb. VAN MEURS.
P. J. VAN DEN BERG—VERHEUL.

Utrechtsche Schouwburg.

*** Met toestemming van het Hoofd van het Plaatselijk Bestuur,

(No. 5 van het Abonnement.)

Op DONDERDAG 17 December 1857,

DE SCHEPEN
van Grénoble.

Oorspronkelijk TOONEELSPEL in 5 Bedrijven.

NOOIT VERTOOND:

GEVOLGD DOOR:

Een dienst aan mijn' Vriend
BLANCHARD.

BLIJSPEL met Zang, naar het Fransch van MOREAU en LEON, door F. H. GREB.

Aanvang ten **half Zeven** *ure.*

PRIJZEN DER PLAATSEN: Boven Loge *f* 2.—. Beneden Loge *f* 1.50. Parquet *f* 1.25. Parterre *f* 1.—. 1e Amphithéater *f* 1.10. 2e Amphithéater *f* 0.65. Galerij *f* 0.40.

HH. Militairen in uniform op alle rangen half geld.

De plaatsen kunnen besproken worden bij den Heer J. DOESBURG, en, op den dag der voorstelling, aan den Schouwburg van 11—3 ure.

☞ De Lijsten ter deelneming in een abonnement van **vijf Holl. Voorstellingen,** liggen van af Vrijdag e.k. ter teekening bij den Hr. DOESBURG.

*** **Er wordt gevraagd** tegen April of Mei, voor een stil gezin: Een HUIS of BENEDENHUIS van 5 à 6 Kamers en Tuintje, binnen de stad of nabijheid. Adres franco met opgaaf van huurprijs bij den Boekhandelaar A. J. VAN HUFFEL, Lange St. Janstraat.

HANDEL IN THEEËN.

BIJ W. VAN STEENWIJK EN COMP,

Oudegracht, nabij de Weerdbarrière,
Lett. C. No. 91 te *Utrecht.*

*** Is tot de onderstaande prijzen te bekomen

Zwarte Thee.

	de 5 oncen. Ct.
Java Congo, goed ord.	70
vrij goed	80
zeer goed	90
Id. Souchon, goed . .	100
zeer goed	110
Chin. Congo, vrij goed	110
zeer goed.	120
goed vrij geurig .	140
zeer goed en geurig	160
Id. Souchon, zeer goed	130
goed vrij geurig .	150
Chin. Souchon, zeer goed en geurig .	180
fijn en geurig . .	200
zeer fijn en geurig	250
Id. Pecco, zeer goed .	200
zeer goed en geurig	250
fijn en geurig. . .	300

Groene Thee.

	Ct.
Chin. Tunkai, zeer goed	120
Hysant, idem	150
Uxim, fijn . . .	200
Joosjes, fijn blad	250
id. grof blad	250

Er zij van deze *Theeën* gezegd dat de kwaliteiten tot zelfs in de geringste prijzen nog zeer welsmakend zijn, overigens zijn dezelve meestal aangekocht uit de zeer gewaardeerde aanvoeren, welke in den loop dezes jaars, waartoe vooral de geurige en fijngeurige soorten behooren, gedaan zijn; ze worden als zoodanig met het beste vertrouwen aangeboden.

*** Op Lijfrenten wordt **te koop** aangeboden een net HUIS, in het midden der stad, voorzien van zes Kamers, Keuken, Kelder, enz. Franko te bevragen bij den Notaris J. H. VAN SCHERMBEEK, te Utrecht.

PELTERIJEN.

*** **J. LEENARTS** berigt, dat in zijn **Pelterij Magazijn** thans op nieuw zeer ruim voorhanden zijn de keurigste ARTIKELEN van DAMES en HEEREN BONT, bestaande in *Victorines*, *Moffen*, *Mantels*, *Manchetten*, *Kraagjes*, losse *Heeren Kragen*, *Otterpetten*, met Lamsvel gevoerde *Heeren Handschoenen*, *Voetzakken* enz.

Dat ook in zijn **Hoeden Magazijn** weder van Parijs zijn ontvangen, keurige DAMES- en KINDER CASTOREN-HOEDEN, PLUIMEN van diverse kleuren, zeer elegante WINTERPETTEN enz,

---

Maagdenburger Brandwaarborg Maatschappij.
Kapitaal *f* 3,600,000.

*** Deze Maatschappij verleent tegen vaste premiën, **Verzekeringen tegen Brandgevaar,** in steden en op het land, op **roerende** en **onroerende Goederen** van elken aard.

Hare premiën zijn zoo laag gesteld, dat zij tegen iedere binnen- en buitenlandsche Maatschappij kan concurreren.

Gewone Gebouwen van steen worden verzekerd tegen $^1/_2$ $^0/_0$ per mille, alle andere Gebouwen naar evenredigheid hooger.

De Maatschappij verzekert ook de schade door den bliksem, *zonder* brand.

Correspondenten, de Heeren: *C. A. van Teylingen*, buiten de Wittevrouwenpoort en *C. M. van Rijn*, Servetsteeg, te Utrecht; *W. van der Linden*, te Wijk bij Duurstede; *J. J. Ebbers*, te Hilversum; *J. Bolten*, te Baarn; *M. J. van Essen*, te Amersfoort.

J. LAMAIRE, Hoofd-Agent, Drift, G n° 328.

Tot plaatsing van Correspondenten bestaan nog vacatures.

PILLEN van CAUVIN,

Apotheker van de Hoogeschool te Parijs.

*** Deze Pillen genezen *Verstoppingen*, *slechte Vochten* en *Scherpten in het Bloed*, terwijl zij de harmonie der levensfunctiën herstellen. Zij zijn uitsluitend zamengesteld uit *Plantendeelen*, geven de Ingewanden kracht en purgeren zonder de Maag aan te doen of te verslappen. — Zij worden verder met goed gevolg gebruikt bij *Maagontsteking*, *Asthma*, *Zinkings*, *Uitslag*, *Hoofdpijn*, *Klieren*, enz. Als huismiddel gebruikt, behoeden zij voor ziekte. — Het doosje met berigt à *f* 1,20 aan het Hoofddepôt bij H. H. ULOTH, Apoth. te Amsterdam, en bij L. J. GROOTENDORST, Apoth. te Utrecht.

*** JOHANNA WILHELMINA KRUIS, dienstmeisje op de Keizersgracht (belangstellenden kunnen het adres in het Verkoophuis vernemen), had dertien jaren aan rheumatismus geleden en soms zoo erg, dat zij het bed niet verlaten kon. Beroemde geneesheeren hebben haar behandeld, zonder haar van de hevige pijnen, die zij leed, te kunnen bevrijden. Sedert zeven jaren draagt zij een Goldberger's Ketting en bevindt zich al dien tijd veel beter. Zij was heden in het Verkoophuis om een nieuwen Ketting te koopen, heeft ons deze bijzonderheden verteld en vergunt daaraan openbaarheid te geven.

Amsterdam, 4 April 1857.

Alle rheumatische ziekten, verlamming, gewrichtspijn, hoofdpijn, oorpijn, kiespijn, maagpijn, krampkolijk, kramp in de borst en in de kuiten, knubbeljicht, verstijving in de leden, lendenpijn, aangezigtspijn, zenuwziekten, worden zeker en spoedig door **GOLDBERGER'S KETTINGEN** genezen.

Zij kosten *f* 1.80 — 2.70 — 3.60 — 5.40.

OORMAGNETEN *f* 1.80 het paar.

Amsterdam, Verkoophuis,	Utrecht, *L.J.R.Bosch* Lijnm.
Amersfoort, *A. H. v. Ruyven.*	„ *P. J. Huinck* „
„ Gebr. *Bruning.*	Vianen, *M. A. Verkerk.*
Hilversum, *R. J. J. v. Alphen.*	Wijk bij Duurst., Wed. *C. Zorn.*
Utrecht, *T Uhlenbroek* Bakkerb	En in de bekende Dépôts in
„ „ Choorst.	de andere steden

*** DE PILLEN VAN HOLLOWAY, een onfeilbaar middel voor alle *lever* en *maagkwalen*. De dochter van Mejufvrouw V.. D.. V...., te Helmond, bevond zich sedert drie jaren in eenen beklagenswaardigen toestand, veroorzaakt door lever en maagkwaal. De moeder beproefde onderscheidene middelen ter genezing, doch alles te vergeefs, en de ziekte nam zelfs trapsgewijze toe. Nu omtrent een paar maanden geleden, begon zij de zieke de pillen van *Holloway* toe te dienen, het voorschrift stipppelijk opvolgende, en thans is dezelve volmaakt hersteld.

Zijn op *franko* aanvragen à kontant te bekomen bij L. J. GROOTENDORST, te Utrecht, bij G. C. T. VAN DE ROEMER, te Amersfoort, en bij J. STRAATMAN, hoofddépôthouder te 's Bosch, alsmede te Londen, Strand, 244, en New-York 80 Maiden Lane. HOLLOWAY's etablissement.

Door het vermeerderd debiet zijn de prijzen als volgt: Doosjes Pillen à *f* 0,80, *f* 1,85, *f* 3,00, *f* 6,75, *f* 13,50, *f* 20,50. Potjes Zalf à *f* 0,80, *f* 1,85, *f* 3,00, *f* 13,85, *f* 20,95.

DE ZOO GERENOMEERDE

OOGEN - BALSEM,

*** die sinds jaren met zóó uitmuntend goed gevolg tegen alle **Oogontstekingen, Zinking-** of **Klierachtige** aandoeningen der **Oogen** gebruikt wordt, is weder verkrijgbaar in de volgende depôts:

Urecht, L. J. Grootendorst,	Dordt., S. J. A. v. Roosendaal
Apoth. buiten de Waardb.	's Hage, J. M. van Renes
Deventer, L. G. Smeenk.	Rotterdam C. J. Snabilié.

Marktberigten.

Utrecht, 12 Dec. *Winter Tarwe* van *f* 8,00 tot *f* 10,.. *Winter Rogge* van *f* 7,00 tot *f* 7,75. *Zomer Garst* van *f* 6,25 tot *f* 6,50. *Zand Boekweit* van *f* 7,25 tot *f* 8,.. *Zware Haver* van *f* 5,10 tot *f* 5,50. *Ligte Haver* van *f* 4,50 tot *f* 5,00. *Duiven Boonen* van *f* 7,50 tot *f* 7,.. *Paarden Boonen* van *f* 7,25 tot *f* 7,50. *Groene Erwten* van *f* 9,50 tot *f* 12,00. *Peren* van *f* 1,50 tot *f* 2,.. het mud. *Appelen* van *f* 2,75 tot *f* 3,40 het mud. *Boter* (*gras*) van *f* 1,00 tot *f* 1,20. *Idem* (*wei*) van *f* 0,.. tot *f* 0,94 het pond. *Hoendereijeren* van *f* 3,30 tot *f* 4,.. de 100 stuks. *Aardappelen* van *f* 2,00 tot *f* 2,50 het mud.

Ter markt waren aangebragt: 828 mudden Tarwe, 345 m. Rogge, 437 m. Boekweit, 609 m. Haver, .. m. Garst, 331 m. Duiven en Paardenboonen, 14 m. Groene Erwten, 1220 m. Aardappelen, 2160 ponden Boter.

Aan de Graanmarkt was de handel tamelijk levendig en werden Tarwe, Rogge en Boekweit iets lager afgegeven.

Amsterdam, 14 Dec. Tarwe, bij gerijven in een.. 132, 133 ℔ n. b. Pools. *f* 320, *f* 333, 118 ℔ Vriess. *f* .. 119 ℔ dito *f* 198; 128 ℔ n. dito *f* 235; 129 ℔ j. b. P.. *f* 310. Rogge traag; 122 ℔ j. Belg. *f* 185; 117, 11.. Petersb *f* 152, *f* 154. Boekweit tot vorige prijzen weinig omgang; 119 ℔ Nijkerker *f* 242; 118 ℔ Inl. *f* 210.

Rotterdam, 14 Dec. Granen enz. Tarwe: N. Zeeuwsche Vlaams. en Overm. was ruim aangevoerd en vond op 6.. lager, langzaam nemers: goede en puike *f* 8.30 a *f* 8.. Mindere *f* 6.50 a *f* 8.00 Roode *f* 10 lager. 166 ℔ Hoogl. Kleefs. *f* 320. 164 ℔ dito *f* 305, *f* 310, 16.. Jar. dito *f* 310, 162 ℔ Nieuwe Rijn *f* 255. Rogge: Ov.. Zeeuws. en Vlaams. 20 c. lager, *f* 5.50 a *f* 6.40; v.. 154. 155 ℔ N. Belgische *f* 190, *f* 192, *f* 193, *f* 200, .. 150 ℔ Jar. dito *f* 190, *f* 195; 150 ℔ dito Anclam *f* 180, 150 ℔ Rostocker *f* 168, 148 ℔ dito onfrissch *f* .. Gerst: Zeeuws., Flaams. en Overm. 50 c. lager, Wi.. *f* 4.70 a *f* 5.70. dito Zomer *f* 4.70 a *f* 5.60.

Schiedam, 14 Dec. Granen. Verkocht: Rogge: 15.. Stettin *f* 195 6/w.

Moutwijn per Ned. vat zonder fust *f* 12,25. Jenever id. *f* 17,75. Amsterd. proef *f* 19,00, zonder de belasting.

WAARNEMINGEN, gedaan op het Koninklijk Ned.. Meteorologisch Observatorium te Utrecht. (*Zonnenb..*

Dec.	Uren	Wind- rigt.	Wind- kr. N. ℔	Barom bij 0°.	Ther F.	Afwijk. d. temp.	Vochtigh.	Gev. regen	Aanmerk..
13	2	zw.	0.0	777.06	41.5	+ 2.5	0.91	0	Zwaar be..
	10	zw.	0.5	75.16	39.6	+ 2.0	0.95	0	Betrokken
14	8	zzw.	0.5	73.17	37.8	+ 1.8	0.94	0	Zw. bewolkt
	2	zw.	1.5	71.55	39.7	+ 0.9	0.86	0	Ligt bewo..
	10	zzw.	4.5	70.16	31.3	— 6.1	1.00	0	Betr., mist..
15	8	zzw.	7.0	68.24	31.5	— 4.3	1.00	0	Betr., ne..

PRIJZEN DER EFFEKTEN.

AMSTERDAM 14 December 1857.

NEDERLAND.				
Werkel. Schuld . . .	2½	pCt.	62¼	62$^7/_{16}$
dito dito	3	„	74¼	74½
dito dito	4	„	95⅛	95$^3/_{16}$
Handelmaatschappij .	4½	„	136⅜	136¾
Oost-Indische Leening	4	„	93⅛	
Aand. Rijn-Spoorweg	4½	„	99	
SPANJE.				
Obligatien	1½	pCt.	24$^9/_{16}$	24$^{11}/_{16}$
Oblig.	3	„	41	
Binnenl. Schuld . . .	3	„	36	36$^1/_{16}$
PORTUGAL.				
Obligatiën	3	pCt.	43	43¼
dito 1856.	3	„	42½	42⅝
RUSLAND.				
Oblig. bij *Hope en Co.*	5	„	102⅜	
Obligat. 1828 & 1829	5	„	101⅝	
Certifikat. 1831 & 1833	5	„	90	90¼
Certifikaten 1840. . .	4	„	82	
Cert. bij *Stieglitz* . .	4	„	81⅜	81½
dito 5e Serie	5	„	93⅛	93¼
dito 1855 6e Serie. .	5	„	96$^5/_{16}$	96½
dito Adm. te Lond.	4½	„	93½	
Cert. van Assign. . .	6	„	62½	62⅝
POLEN.				
Obligatien.	4	pCt.	75⅜	75½
OOSTENRIJK.				
Oblig. Metaliek . . .	5	„	70	70$^3/_{16}$
Oblig. Rente Am. . .	5	„	83¼	83⅜
dito dito Nat. 1854.	5	„	72⅜	72⅝
dito dito	2½	„	36½	36⅝
BRAZILIE.				
Geldl. 1824, £ 100. .	5	pCt.	96⅛	
AMERIKA.				
Ecuad. Oblig. 1855 .	100 £		13¼	13$^{13}/_{16}$
Venez. Oblig. 6 pCt., nu	4¾	„	25½	
Grenada, Oblig. . . .	8¼	„	17⅝	17¾

Snelpersdruk van L. E BOSCH EN ZOON.

Bijvoegsel bij No. 297 van de Utrechtsche Prov. en Stads-Courant.

Provinciale Staten van Utrecht.

Vervolg en slot der zitting van 26 November.

De heer *Bastert* meent dat men zich niet met het eerste punt moet vereenigen, ten eerste omdat als men het aanneemt het publiek aan het denkbeeld zal hechten dat het werk moet worden uitgevoerd, terwijl als men zich niet met het eerste punt vereenigt, dat denkbeeld niet zoo sterk geprononceerd is en men welligt veel gemakkelijker medewerking kan vinden bij hen die aan het kanaal grenzen en stukken grond zullen moeten missen. In de tweede plaats is de zwarigheid omtrent den aanvoer van meerder water voor de landen van Tienhoven, Breukelenveen en Loosdrecht niet beantwoord, en als Spr. nu in de gevolgen werkelijk zag dat die landen er nadeel bij hadden, gelooft hij dat het toch eene hardheid ware, op prov. kosten een plan door te zetten, waardoor een deel der prov. wordt benadeeld. Spr. is het in de derde plaats met den Voorz. eens, dat in Junij van het volgend jaar nog geen voortgang in het werk merkbaar zal zijn, doch men zal dan, zegt Spr., weder *f* 1000 kunnen verleenen. Als men zich toch niet verbonden acht, meent Spr. ook dat het niet in het besluit behoeft te staan.

De heer *v. Hoytema* hecht nog al aan beginselen en meent, dat als zij eens zijn uitgesproken zij voor Gedep. Staten een rigtsnoer zijn om naar te handelen. Als dus het 1. punt wordt aangenomen, dan is aangenomen in beginsel, *f* 1000 te geven voor wat die gevraagd zijn, en dan heeft Spr., als hij voor het plan stemt het denkbeeld, dat het niet ieder jaar op nieuw hier ter sprake zal behoeven gebragt te worden, omdat Gedep. Staten bevoegd zijn den post op de begrooting te brengen, en er zich later stemmen tegen zouden moeten verheffen om aanleiding te geven dat hij er wierd afgebragt.

De beraadslaging gesloten zijnde, wordt het 1. punt der konklusie aangenomen met 28 stemmen tegen die der HH. *de Louter*, *Bastert*, *Lagerweij* en *v. Cleeff*.

De **Voorz.** onderwerpt nu aan de beslissing der verg. de vraag, of, overeenkomstig het door den heer *Ackersdijck* aangegeven denkbeeld, in de notulen zal worden opgenomen, dat de verg. door het zoo even genomen besluit geene verbindtenis bedoelt, welke vraag met 10 tegen 19 stemmen ontkennend wordt beantwoord. Voor, de HH. *Metelerkamp*, *Ackersdijck*, *de Geer van Oudegein*, *v. Bel*, *H. Verloren*, *Harmsen*, *Voet*, *v. Nooten*, *Bioers*, *Bastert*, *Lagerwey*, *de Heus* en *v. Cleeff*.

Zonder omvraag worden alsnu aangenomen het 2. en 3. punt der konkl.: strekkende, het eerste, om Gedep. Staten te magtigen, over 1858 uit het onvoorzien voor de bedoelde zaak de uitgaven te doen, in geen geval echter *f* 1000 te boven gaande, alsook met dien verstande, dat de gelden niet alleen aan Gedep. Staten verantwoord, maar ook in overleg met dat kollegie besteed worden, — en het tweede, om Gedep. Staten te verzoeken, den hoofd-ingenieur Mr. *Ortt van Schonauwen* namens de Staten dank te brengen voor de uitnemende zorg aan dit onderwerp en het opmaken van het plan besteed, waarin de kaarten en teekeningen zoo goed door den heer *Maarschalkerweerd* zijn aangewezen.

De verg. gaat hierop uiteen tot dingsdag a. s. des morgens ten 11 ure.

Zitting van Dingsdag 1 December.

Tegenwoordig zijn 36 leden; afwezig de HH. ***Kien***, *Asch v. Wijck*, *Laan*, *de Louter* en *v. d. Poll*.

Wordt ter tafel gebragt eene missive van Gedep. Staten, betreffende de geprojekteerde uitgave der prov. kaart; — in handen eener komm., bestaande uit de HH. *Ackersdijck*, *de Heus* en *Jongeneel*.

Wordt bij monde van den heer *v. Hoytema* verslag uitgebragt door de komm., in wier handen is gesteld de voordragt van Gedep. Staten tot ontheffing van landerijen in de gemeente Jutphaas van de bijdragen in de lasten van den polder het Overeind, welke komm. adviseert, zich met de voordragt te vereenigen.

Aan de orde is het verslag der komm. van rapp. betreffende het ontwerp reglement op de waterschappen.

De heer *Menso* wenscht, alvorens tot de behandeling van dit punt wordt overgegaan, een voorstel te doen ter zake der Geldersche vallei. In hare laatste zitting heeft de verg. de mededeeling ontvangen, dat de Staten van Gelderland zich in hunne zomerverg. niet hadden vereenigd met de voorgestelde regeling van het waterschap, maar besloten hadden pogingen in het werk te stellen tot verkrijging eener betere afleiding. Deze mededeeling werd voor kennisgeving aangenomen. Het komt Spr. echter voor dat het belang der prov. vordert, deze zaak ook van wege dezer verg. ter sprake te brengen, om als men het meerdere niet kan verkrijgen, het mindere ook niet achterwege te laten. Spr. wenscht daarom voor te stellen, in overeenstemming met het besluit door de Staten van Gelderland genomen, insgelijks herzijds in dien geest een besluit te nemen, en Gedep. Staten te magtigen, dienaangaande het nodige te verrigten.

De **Voorz.** stelt, ingevolge art. 24 van het regl. van orde, voor, den voorsteller tot toelichting van zijn voorstel toe te laten na afloop der behandeling van het regl. op de waterschappen. — Wordt konform besloten.

De algemeene beraadslagingen over het ontwerp-regl. op de waterschappen worden alsnu geopend.

De heer *v. Cleeff* zegt dat in het verslag der komm. van rapporteurs der afdeel. is te kennen gegeven, dat het ingebragt ontwerp betrof eene regeling van die menigvuldige lasten, waaraan onderscheidene polderbesturen in dit gewest onderhevig waren; er zijn onderscheidene rekeningen die zich voordoen onder binnenlandsche lasten, polderlasten en waterschappen. Door overweging in de afd. is men tot het besluit gekomen, dat men een anderen weg wilde inslaan dan werd voorgedragen door Gedep. Staten, dat daardoor werd voorgesteld slechts die besturen te behouden welke behooren tot de waterschappen en dat, als het regl. was vastgesteld, de bijzondere polderreglementen zouden volgen en de andere inrigtingen onder elkander zouden moeten regelen. Dit denkbeeld zou Spr. wel aanlokkelijk voorkomen en een gunstigen invloed uitoefenen, doch als Spr. de bedoeling van Gedep. Staten wèl vat, was het voornemen, ook dat gedeelte van de besturen der waterschappen te regelen, wat ongeregeld was, en het komt Spr. voor, dat dit op deze wijze slechts gedeeltelijk kan geschieden; er blijven toch vele zaken over, die in verband daarmede staan. Het regl. eens vastgesteld zijnde blijft het aan de beslissing der verg. wat waterschappen zijn of niet, in welk laatste geval men door onderlinge overeenkomst moet trachten het doel te bereiken. Als nu enkelen geen deel daaraan wilden nemen, meent Spr., dat verwarring zou kunnen ontstaan. Ten tweede moet Spr. opmerken, dat vele kleine polderbesturen in hoofdwaterschappen zijn gelegen, en het kwam hem geschikter voor, de hoofdwaterschappen vooraf te regelen.

De *Voorz.* zegt, dat Gedep. Staten zich buiten de gemeentebesturen en waterschappen geen publiek regterl. ligchaam kunnen denken, dat zich echter van lieverlede in deze prov. onder den naam van besturen van binnenl. lasten ligchamen hebben gevormd, die men heeft geassimileerd aan de waterschapsbesturen, hoezeer zij daarvan het karakter missen, dat deze bij de tegenwoordige staatsregeling behooren te worden opgeruimd en terug te keeren tot waartoe zij behooren. Dit laatste moet worden uitgewezen door den aard der onderwerpen die er toe behooren: men vindt er onder die eigenlijk polders zijn, en die komen dan onder een waterschapsbestuur. Spr. komt echter op tegen het denkbeeld van den vorigen Spr. dat voor de overigen de zaak ongeregeld blijft, want art. 231 der gemeentewet maakt, behoudens de verpligting van anderen, een gemeentelast van die werken, en er ligt niets onbillijks in, dat die werken tot de gemeentebesturen terugkeeren, want de geschiedenis van het ontstaan der binnenl. lasten toont aan, dat van oudsher die last een gemeentelast was. Spr. merkt voorts aan, dat van overeenkomsten geen sprake is en al wat geoordeeld wordt niet tot een waterschap te kunnen gebragt worden vermoedelijk in de termen van genoemd art. der gemeentewet valt. Tegen de laatste aanmerking van den heer *v. Cleeff* voert Spr. aan, dat die denominatie in een regl. van bestuur niet te huis behoort.

De heer *v. Cleeff* meent, dat bij de tegenwoordige inrigting van sommige gemeenten bezwaar zou ontstaan, door de niet opname van een der bedoelde ligchamen, daar alle andere deelen der gemeenten daardoor belast zouden worden.

De *Voorz.* merkt aan, dat de gemeentewet ook aanleiding geeft om in sommige deelen der gemeente lasten te heffen, doch acht het niet raadzaam hier te treden op het gebied der gemeentelijke huishouding.

De heer *H. Verloren* verschilt eenigzins met de reeds aangevoerde beschouwingen, en meent dat voor die weinige binnenlandsche besturen, welke niet tot waterschappen kunnen gebragt worden, de zaak niet geheel buiten het publiek regt blijft, want al mogen ook al de besturen ophouden publiek regtelijke ligchamen te zijn, desniettemin zullen de grondeigenaars verpligt blijven de wegen die op den legger der wegen, volgens het prov. regl. op de wegen daargesteld, voorkomen als moetende onderhouden worden door die binnenl. besturen, voortdurend blijven onderhouden krachtens de bepalingen van dat regl. Wordt hieraan niet voldaan, dan kunnen Gedep. Staten, volgens de voorschriften van dat regl., zulks ten hunnen koste laten verrigten en die kosten op die besturen verhalen. Kiezen die ingelanden geen bestuur meer in, dan zijn zij zelven aansprakelijk voor die kosten. In dat geval zou het regl. waarschijnlijk eenige uitbreiding behoeven omdat daaraan niet bepaald is gedacht toen het is daargesteld. De wegen door die binnenl. besturen tot nu toe onderhouden zullen dus waarschijnlijk niet alle ten laste der gemeente-besturen behoeven te komen nadat het regl. op de waterschappen in volle werking zal gekomen zijn.

De *Voorz.* komt op tegen het denkbeeld, dat de binnenl. besturen, al zijn zij opgeheven, toch in zekere mate gehouden zouden blijven tot het onderhoud der wegen; van die besturen blijft niets meer bestaan; men kan er dus niets meer van verwachten. Wordt bij de behandeling der bijzondere regl. uitgesproken, dat dit of dat binnenl. bestuur niet tot een waterschapsbestuur zal behooren, dan zal wat het tot dusverre administreerde onder het toezigt van een gemeentebestuur komen, met uitzondering van zulke wegen, die ten name staan van ingelanden en slechts gemakshalve door zeker bestuur worden geadministreerd. Tegen het bezwaar dat eene ontheffing van ingelanden zou plaats vinden, voert Spr. aan, dat de opcenten der grondbelasting volgens de gemeentewet tot een maximum kunnen worden opgevoerd, naar gelang de grondeigenaars door de bestaande of aan te leggen werken worden gebaat.

De heer *Bastert* heeft het onderwerp der binnelandsche besturen nog al overwogen. Hij zou er bezwaar in gezien hebben de gemeenten te bezwaren met een last die op de landeigenaren drukte; na de hem verstrekte inlichtingen gelooft hij evenwel dat dit bezwaar zich in de praktijk minder zal voordoen en de meeste binnenl. besturen zullen kunnen gebragt worden tot of vervormd in waterschapsbesturen, vermits verreweg de meeste dier besturen ook met het onderhoud van sluizen, vaarten of weteringen belast zijn. Spr. meent echter niet dat art. 231 der gem.-wet hier van toepassing kan zijn, vermits dit art. van het denkbeeld uitgaat dat de onderhoudspligtigen niet te vinden zijn.

De heer *H. Verloren* zegt nader, dat het van belang is om den eigenlijken aard dier overschietende binnenl. besturen te kennen, daar in het slot van het ontwerp, vooral zoo als het nu door de komm. is gewijzigd, eene bepaling voorkomt waardoor die bepaald opgeheven zullen worden. Zijn de Staten wel bevoegd tot zoodanige opheffing? Spr. heeft in de meening verkeerd dat die weinige besturen gelijk stonden met de buurtschouten in de steden, die door burg. en weth. werden aangesteld en onder den naam van buurtlasten de kosten van zekere zaken (bruggen, pompen, trappen, enz.) over de eigenaars van zekere panden omsloegen. Dit buurtregt steunde op oude usantiën. Toen echter de gemeente-besturen inzagen dat zij zich daarmede niet langer behoefden, zelfs konden bemoeijen, hebben zij diè vereenigingen van eigenaars niet ontbonden en de buurtschouten ontslagen, maar eenvoudig zich onttrokken van alle bemoeijing te dier zake. Het gevolg daarvan is geweest dat een deel dier werken door de geregtigden is geabandonneerd en bij gebreke van onderhoud te niet gegaan. Dit laatste kan nu bij de wegen in de prov. voor zoo ver die op de leggers voorkomen, geen plaats grijpen, omdat ingelanden die moeten blijven onderhouden, dewijl er een prov. regl. op de wegen bestaat hetwelk hun belet die wegen de abandonneeren. Doch overigens was Spr. in den waan dat die wegen waren *buurtwegen*, waarvoor ook ten platten lande een zeker buurtregt gold, (b. v. dat de aangelanden die mogten beplanten) waarvan oude schrijvers gewagen, doch ook daar grootendeels slechts uit oude usantiën bestond. In dat geval zouden dus die buurtwegen ook blijven het eigendom der geburen, doch het gevolg alleen zijn, dat de Staten niet langer bevoegd zijn de administratiën die daarover te zeggen hebben eenigzins te reglementeeren, en ook reeds bij de daarstelling van het vroegere reglement op de polderbesturen, enz., van 25 Nov. 1826, de bevoegdheid misten om aan die binnenlandsche besturen, welke niet tevens waterkeerende of waterlozende werken beheeren, eenige voorschriften te kunnen geven of hen mede onder dat reglement te begrijpen. Is deze zienswijze omtrent den aard der besturen niet juist, dan zal het Spr. genoegen doen daarover nader te worden ingelicht.

De *Voorz.* stelt tegen de vraag van den heer *Verloren* het omgekeerde over, nl. op de Staten wel bevoegd waren zoodanige besturen te scheppen; hij wijst er op dat men niet spreekt over eene vereeniging van eigenaren tot een zedelijk, maar over een publ. regtel. ligchaam, waaraan bepaalde regten van beheer en uitvoering moeten worden opgedragen, en meent dus dat de Staten onbevoegd waren ze in het leven te roepen. Nog onlangs heeft de regtbank te Amersfoort het binnenl. bestuur van Schalkwijk de bevoegdheid tot repartitie van zekeren omslag ontzegd, en een bestuur dat geene lasten mag uitzetten en innen wordt teruggebragt tot eene komm. van zaakwaarnemers van de ingelanden, en met zoodanig zedel. ligchaam hebben de Staten niets te maken.

De heer *Lagerwey* meent dat er vele wegen zijn die tot polders en tot gemeenten behooren, de eene is eene waterkeering, de ander een gewone rijweg, de eerste behoort dus tot een waterschap, de ander op de gemeente begrooting; dit alg. regl. moet zich niet in die bijzonderheden verdiepen, maar de regeling van het onderscheid in deze aan de bijzondere regl. overlaten.

De algemeene beraadslagingen worden gesloten en in behandeling komt punt A van het voorstel der komm. van rapporteurs.

Zal er door stemgeregtigde ingelanden, bij verkiezingen, benoemingen en voordragten worden gestemd mondeling of bij gesloten briefjes?

De heer *Menso* zou gaarne eene diskussie uitlokken, ten einde het voor en tegen van beide stelsels te vernemen, daar het voorstel der komm. van dat van Gedep. afwijkt.

De *Voorz.* deelt mede, dat het voorstel van Gedep. Staten zich grondt op de meerdere eenvoudigheid. Bij de voor het stemregt aangenomen lage census zal in groote polders het getal stemmenden vrij aanzienlijk zijn, en schriftelijke stemming zal dan

tot grooten omslag leiden. Gedep. Staten meenden de deelneming aan de stemming gemakkelijk en meer algemeen te moeten maken en zagen er geen wezenlijk bezwaar tegen, daar het stelsel vrij algemeen in de prov. in gebruik is en er geene nadeelen van zijn ondervonden. Daar het tegenovergesteld stelsel, meer in den geest des tijds, niet van dadelijken invloed is op de oekonomie der voordragt, zullen Gedep. Staten er zich niet zoo bijzonder tegen verzetten.

De heer *v. Bel* heeft dikwijls klagten tegen het stelsel van mondelinge stemming vernomen; Spr. meent, dat de keus dan veelal minder vrij is; hij gelooft, dat bij schriftelijke stemming althans even zoo goed gekozen zal worden en ook velen aanmoediging zullen vinden om niet als vroeger terug te blijven. Spr. wijst er op, dat veelal in eene verg., waar mondeling gestemd wordt, de beslissing afhangt van hem die het eerst stemt; ging men daarbij altijd onpartijdig te werk, het ware geen bezwaar, maar het bestuur kan dan juist dengene het eerst laten stemmen van wiens stem het verzekerd is. Het bezwaar van omslagtigheid zal voor een groot deel vervallen als de grootste polders worden uitgezonderd.

De heer *Bastert* gelooft, dat bij mondelinge stemming de ingelanden zich weinig met de zaak zullen inlaten; Spr. kent verscheidene polders waarin schriftelijk gestemd wordt, en ziet geen grond om den ongeregelden toestand der anderen te bestendigen. Immers er zijn waterschappen die in 't geheel geen reglement hebben, en waarvan de besturen te naauwernood weten hoe zij ontstaan zijn. De omslagtigheid acht hij niet zoozeer te ontstaan uit de grootte der polders als wel uit die van het grondbezit, waarin men kon voorzien door eene schaal aan te nemen als in Gelderland.

De heer *H. Verloren* zegt, dat hij is voor stemming bij briefjes; dat echter bij hem, en, naar hij gelooft, ook bij andere leden, zwaar weegt de omslag aan stembureaux verbonden, zooals de komm. heeft voorgesteld. Daar dit echter reeds nu op de stemming, waarbij het principe van mondelinge of schriftelijke stemming wordt uitgemaakt, bij sommige leden welligt van invloed zou kunnen zijn, wil hij bij voorbaat mededeelen dat uit de globale opgaven van het getal ingelanden in de verschillende waterschappen aanwezig, voorkomende in de toelichtende memorie van Gedep. Staten, hem is gebleken dat het stemmen in stembureaux uitzondering kan zijn en de stemming in de verg. zelve van ingelanden regel kan worden. In dien zin zal hij later eene wijziging voorstellen op hetgeen de komm. daaromtrent voorgedragen heeft.

De heer *v. Hoytema* zegt, dat de afd. allen de *schriftelijke stemming* verlangd hebben en de komm. dien ten gevolge een tal van artikelen heeft gekoncipieerd de uitvoering hiervan regelende. In de beschouwingen, *voor* en *tegen* deze wijze van stemming aangevoerd, vond de komm. veel waars; zij moest evenwel kiezen en heeft de voorkeur gegeven aan de stemming met gesloten briefjes, vooreerst wijl van verschillende kanten werd medegedeeld, dat men vreesde, dat de mondelinge stemming vele onaangenaamheden zou veroorzaken. Spr. meent dat de vraag hierop neer komt, hoe groot het getal ingelanden is die zullen stemmen. Uit eene door de zorg van Gedep. Staten, opgemaakte lijst blijkt dat in den polder Abcoude 102 ingelanden zijn met 1500 bunders, in Abcoude Proosdijk 155 met 1455 bunders, in Achtienhoven 99 met 1055, in Loosdrecht 204 met 741 b. enz, en daar nu het getal polders waar vele ingelanden zullen stemmen, waarvan enkelen een groot aantal stemmen zulleu uitbrengen, niet gering is, acht de komm. de schriftelijke stemming beter. De komm. heeft ook gemeend dat het groot getal het noodzakelijk maakte, dat de stemming in stembureaux geschiedde, en niet in vergaderingen, althans in den regel, omdat het moeijelijk zal zijn, zoo vele ingelanden in één lokaal te vereenigen

De heer *Ackersdijck* wijst er op, dat zelfs in die landen, waar tot nog toe de mondelinge stemming in gebruik is geweest, met kracht op de invoering der geheime stemming wordt aangedrongen, om meerdere vrijheid in de stemming te erlangen. Overigens is de vraag in ons land sedert lang beslist, en volgens Spr. is de omstandigheid, dat die laatste wijze van stemming in ons geheel stelsel van staatsregeling is aangenomen, eene voldoende reden is, om die ook voor de verkiezingen in de waterschappen voor te schrijven. De organisatie van de polderbesturen behoort in harmonie te zijn met de overige instellingen van het land. Spr. ziet ook niet, dat er een gegrond argument tegen kan worden aangevoerd; wat omslagtigheid betreft, is het nog veel minder omslagtig in het geheel niet te stemmen, en die besturen zich zelven te laten aanvullen; doch dan behoeft men ook geen regl. te maken. Doch neemt men aan, dat de leden dier besturen door de ingelanden worden gekozen, dan behoort de organisatie zoo gemaakt te worden, dat het doel er door bereikt wordt.

De heer *v. Beeck Calkoen* stemt toe dat de schriftelijke stemming algemeen in gebruik is toch vraagt, of men zoo overtuigd is van de volstrekte deugdelijkheid van dat stelsel, dat men van de in de meeste polders geldende gewoonte zou afgaan. Beide stelsels gelooft Spr. dat bezwaren hebben — de mondelinge stemming, van gemis aan onafhankelijkheid bij de kiezers, bij het andere het gemak waarmede op de verkiezing kan worden geïnfluenceerd, maar hij meent ook dat de ondervinding het eerste stelsel nog niet zoozeer heeft doen veroordeelen, dat men alleen het andere voor goed erkennen zou. Spr vindt het wel is waar niet goed om zoo de nadeelen daarvan niet zijn aangewezen zich te verzetten tegen de rigting des tijds, doch wijst op den zamenhang van het voorstel van Gedep Staten met dat om elken bunder eene stem te geven.

De heer *v. Hoytema* acht het aangegeven onderscheid tusschen beide stelsels juist, doch meent, dat men er te veel op het gebied der bespiegeling door geleid wordt. Met het oog op den schadelijken invloed van het gemis aan zelfstandigheid zou Spr. tegen de *mondelinge* stemming moeten ijveren, want die is gebaseerd op eene gewone eigenschap der menschen, vooral als men een ander heeft te ontzien; het bezwaar van kuiperij aan de *schriftelijke* stemming verbonden, is gelukkig niet zoo algemeen dat het gelijk zal staan met de gewone eigenschap dat iemand niet voor zijn gevoelen durft uitkomen. Spr. past de kwestie op de verg. der Staten toe en vraagt of de onafhankelijke mannen die daarin zitting hebben er gaarne toe zouden komen mondeling te stemmen, bv. voor de leden der 1 Kamer, hoezeer zij ook overtuigd waren dat de persoon dien zij stemden diende gekozen te worden. Dat stelsel nu, dat men hier niet zou wenschen, zou men in de polders willen invoeren.

De heer *Lagerwey* moet verklaren dat het kollegie der Staten van Utrecht niet kan worden gelijkgesteld met eene verg. van stemgeregtigde ingelanden, meestal boeren, die zeer goed voor hun gevoelen durven uitkomen Spr. meent dat bij geheime stemming veel meer kuiperij zal bestaan dan bij mondelinge, waar ieder *openlijk* voor zijnen kandidaat durft uit te komen.

De heer *Strick* verklaart dat de redenen voor de geheime stemming aangevoerd bij hem niet overwegend zijn geweest Spr. is meermalen in groote vergaderingen van ingelanden geweest, waar mondeling gestemd werd en altijd zonder de minste onaangenaamheden. De moeijelijkheid om een groot getal ingelanden te vereenigen zal aanleiding geven tot herstemmingen, deze zullen veroorzaken dat men zich aan de stemmingen onttrekt, om het tijdverlies. Spr meent ook dat de invoering der stemming bij briefjes aanmerkelijk meerdere kosten zal veroorzaken.

De zitting wordt gedurende een kwartier uurs geschorst.

De werkzaamheden hervat zijnde worden de beraadslagingen voortgezet.

De heer *v. Nooten* wijst er op dat het gebeuren kan, dat terwijl het bestuur in de verg. gezeten is, de ingelanden met voorbijgang van dat bestuur, andere leden benoemen, hetgeen bij mondelinge stemming tot persoonlijke botsingen kan aanleiding geven, die de rust der gemeenten in gevaar kan brengen.

De heer *H. Verloren* zegt nader, dat hij niet betwist dat er waterschappen bestaan met meer dan 100 ingelanden, maar de vraag is of er vele dergelijke zijn. Volgens de memorie van toelichting zijn er slechts ruim 20.

De heer *Menso* komt de zaak nog even onbeslist voor; men moet echter eene keuze doen en met het oog op de tegenwoordige staatsinrigting is hij voor de geheime stemming, die evenwel groote bezwaren heeft.

De heer *v. Beeck Calkoen* meent, om het innig verband tusschen de voorstellen tot mondelinge stemming en toekenning van stemregt per bunder, dat eerst zal moeten worden beslist omtrent dit laatste, aangezien dat moeijelijk vereenigbaar is met de stemming bij gesloten briefjes, zoodat men bij aanneming van het voorstel, omtrent de toekenning van het stemregt zou moeten terug komen op de nu te nemen beslissing als die in den geest der komm. uitviel.

De heer *Boer* zegt, dat de vereeniging dier beide stelsels geschied is in het regl. van Zuid-Holland.

De heer *v. Beeck Calkoen* gelooft, dat de komm. zelve noodig heeft geacht een hulpmiddel aan de hand te geven, door voor te stellen, dat briefjes kunnen worden gegeven geldig voor meerdere stemmen; neemt men dat niet aan, dan zal de zaak in deze prov. groot bezwaar opleveren.

De heer *v. Hoytema* meent dat de bezwaren die zich hieromtrent zouden voordoen bij het desbetreffend artikel dienen behandeld te worden. De heer *Calkoen* zou de vraag omtrent de wijze van stemming afhankelijk willen stellen van eene exceptie, doch zoodoende zou men in een cirkel komen waaruit men nooit geraken kon.

De heer *Broers* meent dat als het waar is wat de heer *Calkoen* aanvoert, dit van veel invloed op de beslissing omtrent het aan te nemen stelsel zou moeten zijn. Spr. zou gaarne vernemen of de bepalingen van het regl. van Z.-Holland, waarop men zich beroept, goed werken.

De heer *Ackersdijck* wenscht de diskussiën niet te vertragen; maar hij kan toch zijne bevreemding niet verbergen, dat de mogelijkheid betwijfeld wordt van hetgeen voor de verkiezingen van alle soort van kollegiën, en met name voor die der waterschappen, algemeen bestaat en in deze prov. pas onlangs is ingevoerd; in de hoogheemraadschappen van den Lekdijk toch stemt men met gesloten briefjes. Over de zaak zelve nog te spreken acht hij overbodig; dat onderwerp is sedert lang uitgeput. Eene wijs van stemming uit te vinden, die voor geen misbruik vatbaar zoude zijn, is onmogelijk. Men kan door reglementen niet te weeg brengen, dat alle menschen verstandig, eerlijk en zonder zwakheid of schaamte hunne stem uitbrengen. Maar Spr. kan niet begrijpen dat voor deze verkiezingen onuitvoerbaar zoude zijn, wat overal geschiedt.

De *Voorz.* heeft reeds aangemerkt dat aan de geheime stemming moeijelijkheden zijn verbonden, maar moet onpartijdigheidshalve opmerken, dat zij evenzeer uitvoerbaar zal zijn als men het stemregt toekent volgens eene schaal, als per bundertalen; het eerste geschiedt in deze prov., het tweede in Z.-Holland. Spr. merkt ook op dat het eerst ook in het denkbeeld van Gedep. Staten gelegen heeft de geheime stemming voor te stellen en de uitvoerbaarheid toen ook is gebleken, doch dat er zooveel omslag en moeijelijkheden aan verbonden waren, dat zij ter vereenvoudiging gekomen zijn tot het tegenovergesteld voorstel. Spr. gelooft, dat een beginsel, dat gezegd kan worden alles te beheerschen, eerst moet worden uitgemaakt, en men daarna moet trachten er de best mogelijke uitvoering aan te geven.

De beraadslagingen worden gesloten en punt *A*. aangenomen met 25 stemmen. Tegen de HH. *Story v. Blokland*, *v. Beeck Calkoen*, *Voet*, *v. Veersen*, *Wijers*, *de Geer v. Oudegein*, *G. Verloren*, *Lagerweij*, *de Beaufort* en *Strick v. Linschoten*.

Punt *B* der konklusie van het rapp. wordt zonder omvraag aangenomen, en alsnu overgegaan tot de artikelsgewijze behandeling van het ontwerp met de door de komm. voorgestelde wijzigingen.

Artikel 1. De bepalingen van dit reglement gelden voor al de waterschappen, geheel in de provincie Utrecht gelegen, behalve de hoogheemraadschappen van den Lekdijk boven- en benedendams en de zoodanige, die bij de vaststelling hunner bijzondere reglementen nader van de werkkring van dit reglement mogten worden uitgezonderd.

De heer *Menso* meent dat dit art. niet moet worden aangenomen gelijk het is liggende, in alle afd. heeft men tegen de redaktie bezwaren gehad en ook de komm. vond haar niet goed, doch zegt geen betere te kunnen voorstellen. In de mem. van toel. wordt de reden opgegeven waarom Gedep. Staten die redaktie hebben aangenomen; op bl. 4 van dat stuk worden eenige waterschappen opgegeven, die zullen worden uitgesloten, doch er konden nog meer zijn en daarom achtte men het beter ze niet bij name aan te geven. Spr. zou het betreuren zoo men nu niet in staat was de redaktie te verbeteren en hij stelt daarom voor om in de plaats van het laatste gedeelte van het art. achter hoogheemraadschappen te lezen »of kollegiën van rivier- en zeewaterkeerende dijken."

De *Voorz.* vindt de beste lofspraak op de voorgestelde redaktie, in wat daaromtrent in het verslag gezegd is, dat er wel bedenkingen tegen gerezen waren, doch afd. noch komm. in staat waren eene betere redaktie aan te geven. De wijziging nu door den heer *Menso* voorgesteld meent Spr. dat de zaak op een veel minder omschreven terrein brengt dan Gedep. Staten hebben gedaan. Gedep. Staten hebben zich voorgesteld dat het regl. algemeen moest zijn, bij de uitvoering zou echter blijken dat sommige waterschappen niet naar de daarin vervatte beginselen kunnen bestuurd worden, doch men achte het niet raadzaam die hier op te noemen daar men dan zou moeten treden in het bijzondere onderzoek omtrent iederen polder. Hoe men nu de redaktie verandert zal men op moeijelijkheden stuiten; tegen die van den heer *Menso* voert Spr. aan, dat niet is uitgemaakt wat hoogheemraadschappen zijn in tegenstelling van andere waterschappen en dat er nog kollegiën zijn die geen rivier- en zeewaterkeerende dijken hebben en toch zullen moeten worden uitgesloten, als van Bijleveld, de Lange Vliet, de Eem en den IJssel, en nu meent Spr. dat het voorzigtiger is, te wachten tot de behandeling der afzonderlijke reglementen alvorens men de uitsluiting met name uitspreekt.

De heer *Pabst* wijst er op, dat als het voorstel wierd aangenomen, het koll. van Bijleveld, dat niet alleen eene rivierkeering heeft, maar ook een binnenlandsche polder is, slechts voor de helft onder het regl. zou vallen; de uitzondering meent Spr. dat dus niet gemaakt kan worden.

De heer *Menso* zegt met dat waterschap niet bekend te zijn, doch ziet, als het is gelijk de vorige Spr. zegt, daarvoor geen bezwaar in de toepassing van het amendement. Spr. zal geene definitie geven van het woord hoogheemraadschappen, maar wijst er op dat in het artikel wordt gesproken van de hoogheemraadschappen van den Lekdijk; om echter hieruit te rijzen kwestiën voor te komen heeft Spr. ook in zijn amendement bijgevoegd kollegiën, en onder die twee namen zijn alle waterschappen te brengen. Spr. meent dat men door zijn voorstel juist buiten alle bijzonderheden blijft en in eens en algemeen aanwijst, waarvoor het regl. niet zal dienen.

De *Voorz.* is niet tegen eene algemeene regeling zoo die niet, gelijk deze, later bezwaar opleverde. Spr. gelooft dat het Eemkollegie niet kan worden geregeerd volgens het regl. en nu heeft dit kollegie niet het toezigt over de dijken, maar over het water; volgens het amendement zou echter nu reeds bepaald worden dat het zou worden geregeerd door het regl. Spr. gelooft dat niets benadeeld wordt door de aanneming der voordragt, want dan zullen alle waterschappen onder het regl. vallen, die niet aan de verg. bewijzen, dat zij naar andere beginselen behooren geregeerd te worden.

Snelpersdruk van L. E. BOSCH EN ZOON.